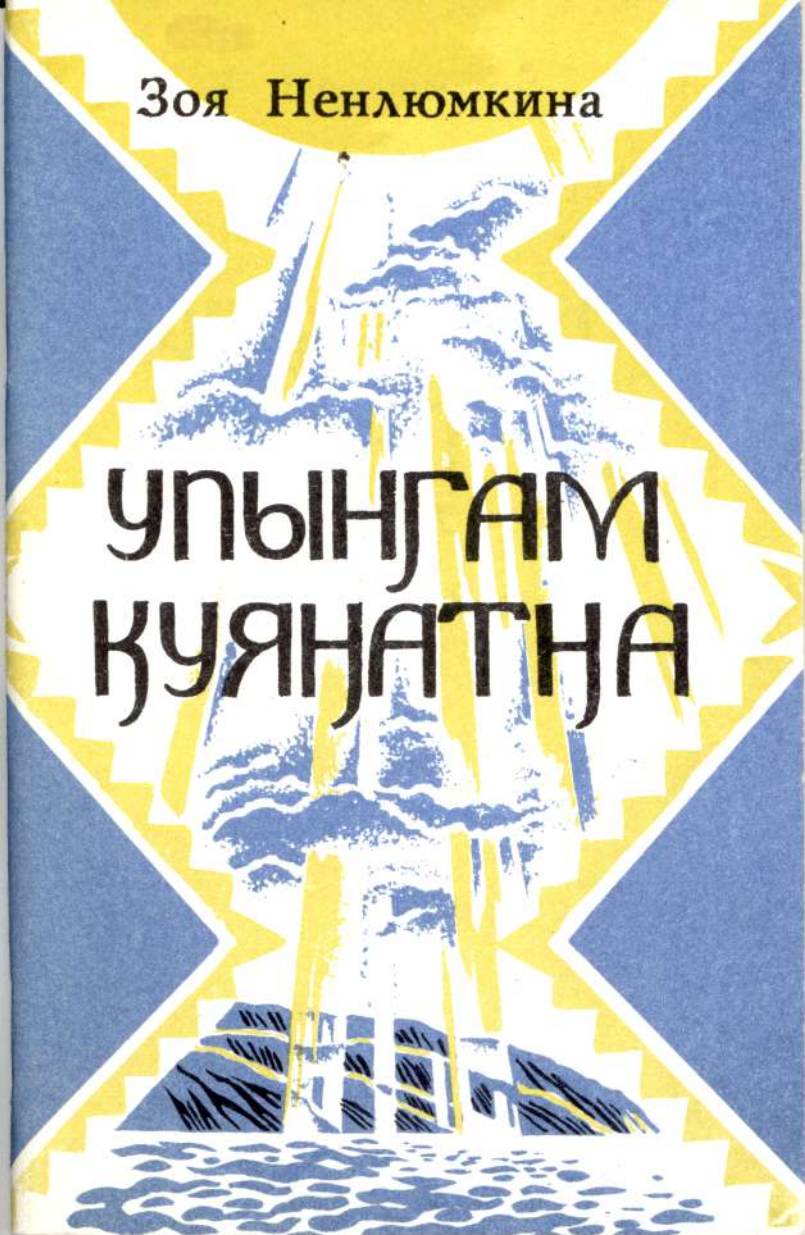

Зоя Ненлюмкина

УПЫНГАМ ҚУЯНАТНА

3. Ненлюмкина

515
979
N
1990
©

УПЫНГАМ КУЯҢАТНА

Магаданым уриугутының санаве, 1990

ББК 84Эск.-5
Н51

Оформление В. Яценко

Редактор Л. Г. Тынель

Н $\frac{4702730000-035}{М-149(03)-90}$ 12-90

ISBN 5-7581-0101-X

© Ненлюмкина З. Н., 1990

УПЫНҒАМ ҚУЯҢАТҢА

Упынғам қуяңатңа —
Ыльға ұпынғақ,
Сали ақуна қаниұхтыльқанғақу
Ывық суғағиллұқ ануғакныхтуқақ
Алеғақуқ тумыт сиыңини.
Упынғам қуяңатңа масақ,
Уқпигақ, насиғақ...
...ақуна қуқуңахақ.
Қыюлғим қилим таңысавқақа
Тыңалғе нағуяқ...
Тайпагасапик!
Упынғам қуяңатңа
— Нунақа ұи... ынкам ыльпық,
Пиниқьямкын, юк.

СИЛЪА АНУҚҢУХТЫКАТАЯ

Силъа ануқҗухтыкатая
Ыльпык ўи ынқамамкын.
Накын игвағлуни гинақа
Амалъи пилъықуқ:
— Утығмун ысхақақа...
Икихтақақа кергыса.
Лъика атхын апыхақақа.
Самавык, имам пѐнун,
Атхақаталгѐтын,
Ағитыкьяхқамкын,

тукльультын!

Лъика уна қилак, иңгит ынкам имақ,
Таўатын питутағми этам
Кынлыиңғат нутан қаныгьяуҳлығит,
Юм умыюгарахъығит.

Апытыхпыне, кина сивумни ыглыхтақа
Ўи илука ынтухтақақа,
Ынқакъама, утығмун киньяахқақа.

АЛЕНИҒУТНА АҒНАМ

Окххпыне, ылағниуқыхпыне,
Никуғнелъо анлъықо.
Китулғит ығнығьт атасикун
Ысимааяпук, авауғнелъықут.
Окххпыне, ылағниқыхпыне —
Углақ пинилге ысимауқ
Атасикун ысималъун.
...Никуғнелъо анлъықо.
Эгун утыхтыкума, сағмахлъықақа
синит атутыка!

Атутуунани юк наклхыгнақ.
Алывинка акақут...
Ануқым искиналғим лъика авеет,
Авиғатақуқ ымака, айхағминың
алывинка авѐет.

...Илоғын наньяклъуку уноми илоғақа,
Утыхтывқағнаюклъо.
Нуна, силъа ўи илақақа,
Натын алеқынаго нунани пихтум, ануқым.
Натын уна нуна кыпиѐтуқ купльуку ыльпылту.
Китумун алъамун апынғито,
Нунамун наңылъуғма увғуто.
Китухлъықут ығнығьт,
Углақ ынқакълықақа
Ысималге тамани, ысималъун атасикун.
...Лъика атуты авиғалъыге,
Авиғатақлъықуқ сивулихпигақ юк,
ағнам пиниқылъағумая!

ҚЫҒСУХҒПИГАЛҒЕ УКЬЮҚ

Ысхапақо қергысакун силъамун,

Таўатпеқо:

Қығсулғе, қығсухғпигалғе

укьюқ тайқакма...

Тарум илони ыкынуғак ыкумахтақақа,

утақақамкын.

Апыпихсимая нуна қайңаның ысхапақақа

Қилак ысхағнақуқ, қилак игалықитахтуқақ.

Қығсулғим, қығсухғпигалғим укьюм

Ынқакыпихтақа умаматғани ысхалъхпук.

Ыкумахтақақа ыкынуғак, утақақамкын.

Ұанику акуна қығсулғе, апымсухенам!

Илука утақаңалғе ыльпык пиниқымсухенам!

Ыкнық ысхағлуку аңатуғилъықутын ўимнун.

«Қығсулғе, қығсухпихлғые укьюқ, тайқакма». —

Пилъықутын.

Илуинамкун атхын апығақақа.

Пеко ўимнун: Қығсоқыхтам апым

Ыльықақа ысхалъхпук инлъывақ.

Қығсулғе, қығсоқыхтақ укьюқ...

Илоқ икихтақуқ — ыльпык...

Қалихпық илоның амоқатын

(Укьюми!) Уңуалғит насиғат.

Сали аврапыни уғуйитет қанит,

Сали итығрелге нынлъыпағниқ.

Санени ыкынуғам, пырилғеми илони ыным ысхалғуғақа-

қа қығсухғпигалғе апы силъами.

АТУТЫМ АҢУНЕҒА ЮПИК НАНИ ЛЪЫГАН

Атуты илумың анлуни тыңақуқ эванун.

Гиўит аглукильу улувут микискимта

Авауңғатхун, атуты сивиғутақуқ.

Қимухсиқ сукёхтақуқ сивутмун,

Апы таўенақ тырытағақуқ

Ысхағлакын натын пиниқьямкын,

Ынкам атульуң атасикун!

Атутым аңунеға юпик нани лъыган

Муғульғые, ыналғе, ангиқыситалғе.

Юпим атутыни итакльуку ыльықақа,

Малихтақа куирағақ, малихтака масақ

Ынкам алывит, алывит акақут ықыхкынкун.

Нунам, нунивим апығақа ыльғанун

Куйваналғе, куяналғе.

Юпик налькунехтуқ атутымын...

Пугнехтут апальут...

Таўа аюкатахтук
Киңулимың ысхалъыхпук.
Самың атулбакын киңулимың?
Тугукувгун саяқ мумылык ытыроғмың,
Агулехлъяқут киңулит канғынка
акнығани мумғым.

Ынкам саян касагутыклъуку,
Налъкылықатын апалъут.
Қуякылықатын, таўенақ, ке ми,
Таўенақ ўиңунғилнум!
Салъықам, натын пимақывңа:
«Атутыпук атутыкьягунёғет
Углат юпит, углат ысхәуналғит.
Итагнахпынани атун, сәютңисак,
Имиғәхсилуни нунивагми, ныпңиңғалғеми,
Эванусапик никуғнақуқ!
Таўа аюкатахтук
Киңулимың ысхалъыхпук...
...Уенлығы углақ авауғнауғутахпук!»

Аттанғухта...
Қытңани имақ сикукатая...
Ўи алиңьюхтанғито, аглыҳтанғито,
Матын тупахлъяқо ыхтыкатая,
Таным ыльпынун, имақ, атҳахлъяко.
Акықинғито, кырыхтенанғито,
Ұата, ўата, атҳахлъяқо.
Таўенақ ыльпык ўата утақанақывңа!
Атасимың агминақ ысхәгнётук
ималъкусиқ..
Қыюғульығе эваның илумнун
аңқиғутақуқ.

Аттанғухта...
Таруми синыңақун ыглыҳтақо.
Илисимақақо сали имақ сикунғиса!
Санимни има ытақуқ имақ,
Иии, ытақуқ!
Қаңғусақа кинағутук имақ,
Нами, ныңанғитук!
Уенлығы налькыюғақақа қанық,
Қанықьюгнақыяхқа имам,
Атуғнеға амалъи ке, қаку.
Аттанғухта...
Илисимақақақа санимни ыльығе,
Никуғақанка тағрат,
(Амалъи қелиғақуқ).
Мулультын ысханғисамкын,
Аңоқнамкын, қаңғутақамкын:
Аңгыпа қавануни, углақ гиўи аглукульу
Таўатыльутын ысхәқымкын?
Таным ыхтыкаку ысхәгнеғамкын
Қыюғульығетын эвани, имақ!
Ынкам никухлъяққа нағуям
қалғиҳтульха.

Сивулихпигам нагуян-ығныған имам!
Ығминақ наңылъон қантағамын ысхағнетуқ
имақ!

Қайгуа кынлыңа ысхағнахта!
Аттанғуқта...
Санимни ылығытын, имақ,
илисимакақамкын.

АТУТЫ-ЮМ ҚУЯҢАТҢА

Акуна атасимың акихкане
Нукувғақо силъатымни.
Ысхапақанка қаниврыгат ихлбығит.
Нами, қивғуйито акихкеғулъығеңа!
Тукуқ юм илон пининкутыкынғита.
Илум каяқа қаник, қилак, масақ.
Ынлықнәтна нунам, нунивим.
Малукнақ ынкам санени тукум
Ысханғисат ынлықналге нуна.
Нікухпынан атутңа ануқым, имағнам!
Қанға иғалықитағвим никухпынан,
Кисисинық тауенақ акихканың,
Илу ақитунғалуни тукумсухенам!
Атутынлғахтым, саюхтым, атухтым
Тукуқет: саяқ, мумық, алғагитақ
ынкам әйеңеңыткuty.
Алғахтым-ам итақақет:
Алғаты, алғақ, алғагитақ.
Ынкам ыльңани тукугут итағналтын
такут.

Қайывағақуқ қаник,
Сукальуни ихтақуқ.
Атуты илумни алеғақуқ.
Қайуа атуты акихкамун питута?
Лъика тыгмеқ, лъика алывик
Аюғнетуқ, тукпигнәтуқ
Алелге акуна асигнәтуқ.
Қиени апыйкатын ке, (кайңукуыңғах
пыхуң),
Накальу ринңауильтын,
Атҳа қаку апығнеған
Иңкасиҳлъо тутмиқанун
Ыльмағарағақ атуғақо.
«Атуты тукпигнәтуқ акихканың,

Никүгүглуку қуяңатқу,
Ылъхым наңылъон: Нунивим, юм
Пайғульхан ынлықнанқутыка!» —
— Салтыкам ағикнарақа
Атасимын акижкетынған!

НУНИВИМ АТУТҢА

Ысхапаман апы ихлъыге нунамун,
Уата ўи ынқапихтақақа кек.
Нами, ўи упынғақ укъеқлъу альбағунағутаҳка,
Натын ыльминның нунивак атуғақуқ.
Ипа суна ыльғанун тутакқан,
Упынғақ, кек укъеқ, укъюқ.
Апы сали упынғами ихтыңған,
Кеяққа сали таным кишпаўитқоқуқ.
Каниухтыңғақу, калғилгит кытјани
Тыгмеғыт ныпңийитут, акульпилъутың.
Атасикун упынғақ амта кишпыкақат.
Нунивагмун ўи пеко, ыльңа, лъиқа юк,
канғутақақа:

— Қуянақуқ нынльыльқусиқ киңумтыни уныхлъыге.
Ывык энмет қыюққылге уғухтуяни нунами.
Қикмиғаят энмет аледгит, нынльысухтыңғаку.
Қуякамкын анлин тулбығетын, упынғақ!
Лъиқа анака ўи алелъыге, ысхатояқа.
Қонпың упынғанық, утаққлбықамкын,
Нунивахтын, ануғакныхтуқатын!

НАМИ, ҰИ ЫЛҰПЫК АВАНҒИТАМҚЫН

Нами, ұи ылұпык аванґитамкын,
Натын ұи авақутака анлеқуқ.
Ылұпык на утақамаяқын.
Таўенақ суна ми, анлук, ылұпык авағуман.
Сикулъағым упынғами кулиғатақаңа,
Сали ұи ытақо қанихпысини.
Упынғак алъакенґақуқ укъёмың.
Имақ ұата кылылґакылґеми.
Навык лъиқа илука қатнұґақуқ.
Эты қун ылъґан амта ынқахтаңа?
Лъиқа насиғак укьюми итаклъуку
Ылгығусимақа ұи ынқахлұқылытын
Пиникулъыхпук упынғам кынлыґанун.
Сали ұи ысхағьюгақақа упынґақ.
Тумыт, ошат, ют — ынқалинқутат ылұпының,
Нами, ұи ылұпык авағитамкын.

КЫПНЫҒАХСИҚ

Упынґаға, тайқакма кыпныґахсиқ,
Сайґақун кергысама тыңауґақут нағует...
Қанихпак, қанихпак ихтақуқ,
Лъиқа укъек таным утылұыге.
Атасиқ қанық ниқуқумку ылұпының,
Таным ұи укпылұықо,
Натын пиникулъық таўатытуқ.
Пинимсухенағлуку ысхаґнахтуқ пиниқьян.
Натпеқа ылұпык қамна илун?
Нунакиланґита қанигмың?
Қеуңкеқ қытґани имами,
Аалиқ акулъпитақуқ.
Тауенақ ұи ылұпык ысхаґитамкын.

Гина юм, ысхальха пахсиңалуни,
Накальу қуңлуғлуни, тахсиҳтуғақуқ:

Корың, корың.

Ысхапакатын ке панильутын,
Самун лъиқа лъиҳсугнияҳқагутын.
(Укьюғак панилғит пағақыкет:

Паа! Па!

— Қуңлухлъуки, наңгулуки.
Накльыгнақут илета ысхальхит,
Қиҳсикуселғит, улугъяғалғит.
Пытқальамың микисқит гинаҳсулғит.
Пуюрөм гинасуит ысхапхтулғит,
Қиңильхиралғит.
Ынлағъюльығеми кывналге юк,
Пиниғивкақат.
Пахсиңалғим юм гина, пахсиңальха
Ынқағнахтуқ, уникпаңқахльығеми.
Гинаҳсухтывқахпынан юлгутын, ағнақ, микисқиқ.

* * *

Каңиқ, лъиқа, ўилгытақ
Наманимсухёнам!
Уи, лъиқа нағуяқ
Қуйваңамсухенам!

Нуна нальхаңғалге
Илу ыльқуңғалге
Аңунағута сигльығым,
Акуна ануқым!

Каңиқ, лъиқа, ўилгытақ
Наманимсухёнам!
Уи, лъиқа нағуяқ
Қуйваңамсухенам!

Ыльхым кынлыңа ысхағнётук,
Сигльық иланиқнетук!
Таўенақ ыльпык сали...
Гинан авигатывқақан!

Каңиқ, лъиқа, ўилгытақ
Наманимсухенам!
Уи, лъиқа нағуяқ
Қуйваңамсухенам!

ҰИ ҚИЛАК ЫСҒАПАҚАҚА

Ануқуұхтылықаға —
қилиқатаға.
Қилагмун ысқапақо,
Илұинамкун қаниғақо.
...Қытыйғым тыңтақет қилит.
— Нақам! Масақ!
Қилат ахтуғақат
сапнығмың масақ!
Ымнунатык лыйқа
утықнақусеғатақуқ:
Қилақ, Масақ!
...Қытыйғым тыңтақа қилак.
— Нақам! Масақ!

Масақ, ұйыққи!
Амта ұи илука аңалдауқтақуқ
қилакыхтамун нунамун.

АТАНЫҚ

Ұаникоқуаку илу нунаниққақа.
Ұаникоқуаку қаку униқағағнаққақа...
Иғалуңақа...
Иғалықитанақа...
Иғалум нуна акиуқфикақа.
Иғалум ағнан хуқ
Қалытауғак, ималык ымығмың,
Талыхпигминың тугумеқақа.
Алтықак, ималык айхиның,
Укухкусигминың сақумеқақа.
Иғалум ағнан хуқ ымисима юк,
Қавағнанисимауқ юк.
Униңасогниққумауқ юк.
Лығыған иғалуқ науқаққақуқ,
Қавағнанитақуқ юк...

Пекут ышпыт:
— Иғалуқ науқаққақыкан,
Иғалулуку апықпынан!
Атанғулуку апығақисну!

Иғалуқ, атанғулуку апығақнатхуң,
Қуяқуқ хуқ!
Пытқа акамльуққақуқ хуқ!
Иғалуқ, науқаққылге,
Ұатпеқат хуқ:
— Атаныльқусиқ!
Атаныругақ!

Натын хуқ, иғалулуку
апығақнатхуң,
Ылағниуғақуқ!
Атанғулуни апхийқақуқ!

Бсхақақа қергисакун имақ,
 Ниқуяқа лъиқа атутја юпим:
 — Атутын ыльпык, имақ, ниқуғақақа.
 Қаватақуқ сали қакымна... каватақуқ,
 Силъа юкувингетақуқ.
 Саўақа кеқ, саўақа кеқ ўимни ыльық?
 — Никуғнакысиун ўи атутымни.
 Атүднеғақа ўи сивулилуку,
 Апытыкувсё:
 — Саўа ыльпыни ыютја?
 ...Сивутмун сукалўуни юк пыюхпақуқ,
 Аңатүгеқуқ натын.
 Суна аңунақақауң ыльңан?
 Аңунақақа ыныни, аңунақақа нунани...
 Аңунақақа углақ!
 Сивутмун айханка сахтақанка, умьогарахтақо:
 «Қайўа юм тумыни илисимақауң пинитун?
 Қайўа нажимағнағута!
 ...Тутақуқ ынминун юк.
 Тутақуқ нунаминун,
 Нами, сали ығлығанехтуқ.
 Ығлықтыкуми пақынеға
 Атуты, нунан... имақ накалўу...
 Пыюхпаглунн ығлықтыкуми, аңатүтикуми,
 Юпим ўата аңунеға атутыни!
 Лъоған!

Ығлықлығыетин, атутыка нунаниқыкувгун,
 атухуу. — Пимауқ ағнақ.

Атутақақа тумыхкан ыльпык.
 Қанғутақақа ыльыққан ыльпык.
 Сағикнесийқыйнтақа, нами!
 Нахнесийқыйнтақа, нами!
 Қуякийқыло таўатпингито.
 Пиникийқыло таўатпингито.
 Атутақақа тумыхкан ыльпык.
 Қанғутақақа ыльыққан ыльпык.
 Ануғақийқылытын.
 Кишпылайқылытын.
 Иқлўухпынаң, айңумихпынаң.
 Авауҳпынан қаку лъыган
 Кина лъыган, суна лъыган.
 Атутақақа тумыхкан ыльпык.
 Қанғутақақа ыльыққан ыльпык.
 Авауҳпыне палахтыкувык.
 Авауҳпыне пильылтакувык.
 Ануғақнақыкувык нунанынун,
 Нуналгутыпынун, ыльығмун.
 Эсур — ынқағнакывна ўи амта!
 Эгун, мығниухсикувык лъыган нани,
 Уатпияҳқамкын лъурақ тагани:
 — Сиглытуңгитутын натытыңахпык:
 Сиглығуңахпык илини пиниңахпык.
 Икнақетыңахпык илини умелгуңахпык.
 Анқағульығетын илумни!

НУНА ЫГЛЫҒФИК

Юм, пиникьяни нуна,
 Қаваңуқарапихтақа.
 Юм, пиникьяни нуна,
 Атутықарапихтақа.
 Таным матын тупахто
 Илука сетыпихлұку.
 Таным матын тупахто,
 Нунака ынқақыпихлұку.
 Қаваңуни...

месысу:

Қаугьялқусе Нувуқам,
 Тагральқусе имам.
 Уелынкықун, ылығытын, юк!
 Ысхамақа имақ наманыпик,
 Найпысимақа силъа кытыйгыпик,
 Найпысимақа сапыхнақ-имағнақ,
 Қуйванак масак!
 Нувуқақ, Нувуқақ!
 Нувутуқақ, ывыхтуқақ,
 Ыкыхтуқақ...
 Уакын масак нугумауқ,
 Нунахлұмкун ыглыхсимауқ.
 Нувуқами алеғумауңа
 Нунахлұмкун ыглыхлұықлұо.
 Уелынкықун, ылығытын юк!
 Уелынкықун, нунатын ынлықналғетын!
 ...Юм, пиникьяни нуна.
 Қаваңуқарапихтақа.
 Юм, пиникьяни нуна,
 Атутықарапихтақа.

ҚАЙҰА ЮК КИҢУЛИМЫҢ АТУТЫЛҒО?

Кайұа юк киңулимың атутылго?
 Кайұа ылығыми кинулимың атутылго?
 Аұатмун пахсиңақо,
 Никуғоғақо.
 Уимни регаль
 Никухлығықан атун.
 Налъкылығықан апалъуққа.
 Акуна атуман тана атун
 Қулмун қағвахлығықуқ илун!
 Қаныхтын, умыюгатын... акуна ихкын,
 Апалъулығықут атутымун!
 Юм кафсахталъха, кўигым, имам авило...
 Имағнақ, масақ, ануқы! —
 Атутыругагут има!
 ...Қанирағақ ихтақуқ микағапик,
 Атутмың тумлиғақуқ!
 Махоғақат қиқмит
 Силъа манияхқа...
 Юм апы тутмақа, тырытахтывқақа...
 — Атуты тумақуқ!
 Апалъуқ пугақуқ!
 Юм, Нунам, Ыютым атутыхка!
 Кайұа юк киңулимың атутылго?
 Кайұа ылығыми киңулимың атутылго?

ҮИ ЫЛҒЫПЫК ПИНИҚАҚАМҚЫН

Тупахтаңа масам,
Акуиҗфикаңа этам.
Писақлұни, ылағниғлұни,
Масаехани тымңа атуғнилуку.
— Анлғыко, масақ, анлғықағле.
Татаку, масақ!
Рыпаль игухтат тумыт
Натын макныҗтет.
Пыткалҗамың макныҗхка
Қамвақимумың!
— Тамана таўёнак матын канғутыкақат.
Ихкын-ам ылпык қыюлғык, лҗықа уна имақ.
Ихкын ылпык, лҗықа уна қилак!
Апытаҗпыңа, натын ылпысиситун
«Үи ылпык пиниқақамкын?»
— Масам умьюган уғухта,
Нукуви ошам тағнығанун.
Қилҗықамкын:
— Пиниқилҗық, канғунғитук ўаңкуни.
Пиниқилҗык илуми ытуқ!
Алеҳқарағнетуқ, кивратыкнетуқ.
Пиниқилҗык... апығнетуқ!
— Аваситҗо аугныпа?
— Нами. Найпынеған.
Пиниқилҗық кийымагуқ,
Итагнапихтуқ. Аваситҗунғитуқ.

ҚЕМ АТУТҢА

Каянғым силҗам илука ўаймаўивкақа,
Силҗальум-ам нипальахтывакақа.
Малихтақнамку силҗа
Атуты нутағинҗақ атуғақақа.
...Лҗалахат ысхаманка насиғғни, ывығни,
Пашҗелитанун туқ алҗағоқлҗаки.
Атумағма илука сеғақақа.
Ныпҗиқума киени нипальахлҗықо.
Қыта-ам, ануқнуғутыклҗуку,
Қанакнам, авилухтумағми,
Ыныт укут калиғуреғахлҗықаки!
Қелҗқусит таграўақут!
Сиқпапихтақут анлипик,
Лҗахатақут лҗыган!
Таграўақуқ, лҗыган сиқсилуки кылҗиқат,
Силҗағет ют, қаугҗяқ...
Лҗықа саяқ мумығминың
Лҗыңахтая, саюты таўа тусисиман.
Саюлғим ынкам айхет улыкыюғахталғит,
Тыгмеғым лҗықа яқук русаўикаталғик,
Силҗыхсилуни ихсималғим тайимавык иманун,
Тайимавык нунамун... туситақа саюты.
Юк нукувҗақуқ имам синиғғани.
Қем сикпахлҗығинун акулҗпитакут
Тағығнилҗут амта алығит...

АЙҢУМИТЫҚЫХПЫНАН АКУНА АТАСИҚ ЫҒНЫҚ

Накын ылағнильық?

Накын ныналъық?

Накын алывик?

Накын нипальалъық?

Накын қывуты?

Накын льоғиюты?

— Тамын, атасимың ығнығмың

Ыльпынун айңумилъхпының.

Ыльпытыгыгның айнуималғе

Ығнығми тами, маниғусахълықуқ

Уноқуя, атқыра: «Уныхтын, пинигильунуң!

Ылалъуң, қуяңамнуң ыльунуң!

Аййкувык нақам-ам, ағулеҳълықуқ

Уимни ыльық!

— Нами, пиникнетутын!

Ылағьонетутын альамың!

Қуякнетутын альамың!

...Айңумитыкнетуқ ыльминун

Акуна атасиқ ығнық!

Накын ылағнильық?

Накын нипальалъық?

Накын қывуты?

Накын льоғиюты?

Тамың, атасимың ығнығмың.

Ыльпынун айңумилъхпының.

КУИГЫТ АНИТ

«Апығақат, Нувуқам куихльон хуқ кынлыңани, тай-
паманисак, Куигыт анит; упыңая, умухтақет куигыт
ывьельқусигминиң. Нуяльқусит, кыхсупихльуни увинга.
«Куигыт умухтет». — Тауатпёкет куигыт супльыкақна-
та.

(Укьюғалъақ қулиғамсук).

Гутысхыңинағмың, ило талъини қумиңған,

Имаңлыҳтоңахкынка нальоғринанҳағни,

(Сакаюхлъықа, нальлғринанҳағни!)

Ағихтақыситақуқ кытңани ағнағасурағақ.

Тыгмеғыт эты никугоғақаки?

Накальу куик, супльыкытамағми, мақнығухса?

Куигыт анита наңылъуита куигыт умухтет.

Куигыт анит — иғалугуқ кекатая таўа.

Куигыт анит — сивулиҳпигат насигет нунивим.

Куигыт анит — Масақ қонпын, ығныҳтоқ.

Куигыт анит — иғало ағнам, ындықнам!

Ымық масами қывлықшиталғе,

Қаюқьягульықат нувуқахмит,

Умугниҳсугнилнуқ рыпаль ымға куигым.

Ғаңкугнун ағнағалгутыкулъунуң

Қалътауғат итхулъықапук манығамун

Наңылъуғмың юпит қуяқақат Куигым ани.

Куигым ани — иғалуқ кекатая таўа.

Куигыт анит — Сивулиҳпигат насигет нунивим.

Куигыт анит — Масақ қонпын, ығныҳтоқ.

Куигыт анит — иғало ағнам, ындықнам!

Кытухтуқ ыльық «Нанитағалғит ығнығыт»,

Намауқ иғало ығныҳтоғым.

Ыпхатақут анлинҳат,

Ынпыт уникпағет никугоғақет.

Ыпхақут ысхауңалғит.

Масақ тывийита амалькам,

Ақумақуқ, таным таухкын қағвақуқ.
Уноми тутуқ ањьялде ынминун.
Нукувғақуқ мантиғам силъатғани,
умьюгарахтақуқ:
«Ағнақ, ығнық, упынғақ,
Уи утығнихто ањьялгеңа.
Пинитун ытақлн Куигыт анит!
Ымыхто куигым ымғаның,
Уелынқықун! Қуянахалаң!

КИУҒЫТ

Нуна кумлата, ыпхита
Нынльынухтыльқапихта!
Уаникуми ангилғит
Кулмун кылылғақут.
Ағнағақ ағулеғақуқ,
Амта кулмун кылылғақуқ.
Киуғыт, киуғыт ағулақут!
Ағнат гутысхыкхтат қахақут!
Нынльысук, силъа ныпңиңғалге,
Умьюғақ илумни углалге!
Сими кеқ укьюғақ алигнăмат,
Алеғақжата қилагми киуғыт?
Сими кеқ алиныльтың қимамат
Мантиғағмыхтынун ют?
Таўатын кулиғамсугақут қун
ынпыт хуқ:
Куигыт хуқ макут ағнауғақут.
Алигнақут, аглығнақут.
Алинхажни, микисқини
Апланитыкнетақут.
Укьюғақ ылъық тарумалге
Аглықлзуку ынлықналге.
Укьюғақ ылъық наклъыгнамалге,
Қуйвакхпынан қуяналге.
Куигыт хуқ сиглыңқуттоқут,
Алигнақут, аглығнақут...
Ағулақнамьн қахақут
Ағнат гутысхыкхтат!
...Ынлықнақут...
....алигнақут... —
ўасақ!
Матыми алъа ылъық льыхтуқ.
Матыми юк қуйваяхтуқ,
Суна сиглык ыхлзуку

Киугъит, киугъит агулакут!
Агнат гутысхыкхтат қахакут!
Ынлыкънакут, аглыгнетакут!
Киугъит, киугъит агулакут!
Суңаның, қипаның, ипа натылнуғның
Ынлыкънағлуки энмет миңкумакет!
Киугъит, киугъит агулакут!
Агнат гутысхыкхтат қахакут!
Углат умыюгат қуяналғит...

ИМАМ ЫМҒА ТАҒЬЮҒНИЛНУҚ

Ануқы, кытыйғы,
Қаник... таным ануқы,
Таухкын масақ, наманық.
Авауғнетуқ тауенақ
Имам ымға тағьюғнилнуқ...
Ағиқтаңжавық қонпын,
Мугульығетын,
Имам ымған тағьюғнилнум.
Камгыхкын тапысимақак.
...Тауенақ қуялғымың
Ұи ытақо:
Ағиқтаңжавық, пайығақо.
Қалукақ ымылык тунақақа.
Ымитильхағлуку ныҳсақ,
Уныхлығе, ымығақан.
Таухкын или ымық кытнанун,
Имам туңыңанун кувақан.
...Имам ымға тағьюғнилнуқ.
Тугумеқақақа ағикнан,
Ысхапақамкын, лъиқа нутан ысхаямкын...
Имам ымға тағьюғнилуқ...

Юм атутҗа никуғлуку
 Сивутмун ыглыҳсимауҗа.
 Юм атутҗа никуғлуку
 Қуямауҗа илуинамкун.
 Атутҗа юм...
 Илуминиң атумауқ,
 Пинитун ысийқылуку нуна,
 Пинитун ысийқылуку юк.
 Натын ыльһан илумикун
 Пима нуна, пима ила
 Тумыкхсийқылуку.
 Юм атутҗа никуғлуку,
 Никухто амта ўи:
 Сивутмун таўенақ
 Ыглыҳсаҳқаңа,
 Қина, суна ыңқакльуку!
 Юм атутҗа,
 Юм атутҗа...
 ...никуғлуку.

Атутым ыглығуса суна льыган
 Никуғнақуқ матын ыльпының.
 Атуты ўи қуяқақаңа, натын
 Ыльпык салъхын ныгьюкақаңа.
 Салъхын. Ыльхын, нымыхуальхын.
 Атутым ўи кулиғатаңа,
 Ынкам пеңа:
 — Кылылһаңа, ыльық кулмун ыглыҳтақуқ.
 Асеның эгун ануқнухтыкаку,
 Утыхнығмың ахтуғнахқылъықуқ.
 Атутым малихтақа қилак ўаникуя.
 Унугнаниса, укьюғак
 Ыпхағнаҳқаңа...
 Атуты альпақуқ ыльминиң.
 Пьюлгим атуты санақа,
 Налге нунивак ысхағлуку.
 Салъықам сивутмун аңатугекльи пыюк,
 Салъықам атуты нунанилге ытақльи!
 Мығниухсилъхағлуни, юм атуғақа
 Атуты тумыми, атутҗа ыльхым.

Упынғаға...
 Китухтут нанитағат ығнығыт,
 Қалимиумяухтыпихта!
 Қуяңанақ илу!
 Нықнъехтыт ныҳсапихтақут.
 Ысхаяхпут нунивак уғукатая,
 Лъика пилге:
 — Упынғақ ығлыхтақуқ.
 Пихтухнанита, ануқылъқусинауақуқ илини...
 Қалмиуияухтыпихта!
 Упынғами тығик тупақуқ,
 Қуянахқақа наңылъон ылъық.
 Ынкам ўи ысхалғуғақанка
 Нувуқами ашалғит ағнат нальоғринағның
 Нутағинғағның гутысхының.
 Ығнық такльилге қуянақ
 минқытуқанун...
 Упынғақ қуянақ...
 Итығақльи салъықам
 Ынынун гамга, мантиғанун!

Укьеқ қиңумни уныхтуқ.
 Укьюқ китухтуқ.
 Упынғаяхқа утақанахқуқ.
 Илу укьеяхқайита қаку лъыган.
 Укьюқ илуми ылъиқнетуқ,
 Натын ылъық упынғамың ытуқ.
 Кегми ылъа ығлыхтақуқ.
 Илисуқнақақиун қаку лъыган
 Ыльпык ығлыхльығын ысхаяхқақ.
 Укьеқ қиңумни уныхтуқ.
 Упынғақ кийыми уныхситуқ —
 Укьегыт, укьют ығлыхтақут.
 Апытақо ўимнун, китуйин ылъпык?
 Китулъықын-ам илупыни ыйкан укьеқ?
 Упынғақ ытақльи қонпың
 илони юм...
 Укьеқ қиңулулилуни уныхтақльи эвани...

САЛИ УПЫҢҒАҚ

Сали упынғақ мелькынесималуку
Қилим сиыңа таңқихтақа-таўатын
Илу қамна ыльминиң ниқуғақуқ
Упынғағыюұқа, униғыюұқа.
Эвани иңгит апңыт қывлықшитатақут
Кусиғақуқ қалиғура сільбатымта,
Қалмиугияхтыкатаға қакымна.
Пысеңқалгыт таўа теюқкут.
Сали упынғақ мелькынесималуку,
Утақаңаяхпут, мелькақахпут.
Салғықам сали упынғанғитыңғаку,
Ұенлығи уоқу аңунеға
Упынғам нунивак, юк.

ҚИМУХСИҚ

Қамаук... таўенақ тунун ысқағақа.
Қылығи сільатымтыхун ыльпык ағутып.
Пахтылгык қылығи апыкун агумаук.
Кина сивулияхқақ ынқакақақа ўи.
Ыльпык қиқмиғахтын сукапихтут.
Таўенақ ысқахпынаң сайхохтутын.
Пахтылгык... камавык пахтыралъхык
Таўенақ ысқапақахка.
Қаку натын утыхлъықын ыльпык?...

Кегми нутан уноңуҥса,
 Анақутын ыльпык кыныдилътын.
 Гутысхырақ қантахқалуку
 Қилъыхлъуку...
 Уноҳпигамалуку, нутан уноңуҥса,
 Сали ывык лъалахипихтақуқ
 Сали кина лъыган аийитук,
 Тупагьяғақалътын ағулахқуғақутын.
 Уаникуя, тетухса малихлъуку,
 Агихтыкатақутын.
 Иламни регаль нукувақо тумым аўатқани,
 Атуғакукут тунийқылта ағулахқунун:
 «Але-поле, ағулали-поле...
 Нықынлъамың туниңа, қулңимың туниңа...»
 Қалңагасоқ тунақан ўимнун
 Сухамың имиғаңғалге.
 Қуяпихтақо ўи ылағъюгако.
 Ағулахқулық, Мығнуңғақутын,
 Нақам илун ыльқуңғақуқ
 Мулунильтын нунивагми.

КЕРГЫСАКУН ЫСХАПАҚАНКА ҚАНИТ ИХЛЪЫҒИТ

Кергысакун ысхапақанка
 Қанит ихлъығит...
 Ынқақанка тайимани
 Қуқуңат ихлъығит напахтуның.
 Қаник ымғуҥтақуқ...
 Упынғақ ўи ынқақақа,
 Москвами упынғами
 Ылыхтақет қуқуңат,
 Укъеми ихсималғит.
 Упынғами ысхапақақа қаник ихлъығе...
 Қаним ынқахтывкақа укьек.
 Уноми, упынғами, канигрумауқ амалъи.

Тумырағахкун ыглыхтақо — нунивагмун пеқо.
 Науқахқыюхая нунивак, ывыгыи, насиғаның...
 Масам суна лыган акыкывкайита.
 Унопигми сали лъалахам камгыхка ыпльығутак.
 Нунамун инахтықағло нағумақа насиғак —
 Нықнильха қонпың қавсиғарағының апығнақ.
 Атасим насиғам илука имиғақа.
 Ынқақақа қанихтуса ымама:
 — Туқупиругайитук нунивак.
 Упынғая таным уңиғақуқ,
 Насиғат, ывыгит, уқниғағыт
 наўақут, науқахқақут.
 Укьеми, нунивак туқоқжан,
 Хуқ акуна микисқит саниванетақут.
 Иыкай упынғами, таўа кекатая.
 ...Нунивахкун ыглыхтақо,
 Илука ыльқуңғақуқ.
 Нутан упынғақатая,
 Нунивак упынғамың атутылык!

Нувуқақ упынғами.
 Қумақатағыюхая...
 ...тетук нақам,
 сама — М-а-сақ!
 Эгун тувеғыюхая,
 Сузилнуғмың гутысхало,
 Юқахсимауңа:
 Қытңани имани,
 Тетум акулңани —
 қалғиқ!
 — А-а-лиқ! А-а-лиқ! — Тыгмепит!
 Қеуң-қеуң-қеуң! — Қағытхехат!
 Сакаюхлықалаң!
 Қуйванахалаң!

Сикмиқағло ықытақақо
 илуинамкун

Нувуқақ!

Тағақут игургит,
 Асиғақанка:
 — Игур-ге-гур-ге-е-е!...
 Уаяни! Питук!
 Айуеқын! Тайуеқын!
 Улукшамың кыхмелык!
 Ляха-а-а-а-а! Яңи-хи-и-и!
 Гу-у-у-уй!
 Игургит китуғақут,
 Нағуят касуғақут,
 Асиғақанка:
 — Нағуявита-а-а, анавита-а-а!
 Иқалъоҳавита! Тунуҳавита!
 Нағуяуң!
 Қеуң-қеуң-қеуң!

...Кытнани, имани,
Тетум акулңани
Қалғиқ!
Нувуқақ упынғами...
Сакаюхлъяқалаң!
Қуйванахалаң!

Сикмиқағло, ықытақақа
Илуинамқун

Нувуқақ!

СИВУЛИҚ ЫСКУХТЫ

ЕМРОТМУН

Қанихпит, қанихпит ихтақут,
Семақут кайывағумағмың...
Қыхсулге сайығелитақа
Таным матын нутан атақа.

Тумыка ыскуғвигмун нанитағақуқ,
Аңатуғиңақо натын.
Тумыка ыскуғвигмун нанатағақуқ,
Қуяңақо натын.

Таным ўи ыльңан пайығақаңа
Ыскульғағумаяғмиңа.
Лъяқа таным нутан матын
Ыскуғвигмун итылгеңа.

Қанихпит, қанихпит ихтақут,
Семақут кайывағумағмың...
Қаныхтын ыльпык итақақанка,
Қонпың ынқаклъяқанка.

Сивулильтын ыльпык илитывкаматын
Алңанығмын: «Нуна... Ана...»
Сивулихтын, ыскухтымкын!
Лъяқа ыльпык таным матын,
Углақ гиўи аглукулъу,
Апыхтусахпыңа стихиғмың
Нунака пиниқийқылуку.

Қанихпит, қанихпит ихтақут,
Семақут кайывағумағмың...
Ысхапақанка ыскуғьялғит.
Ысхалғуғақамкын ыльпық,
Сивулихтын ыскухтыльхамкын!

Сиғлығоқуқ илука,
Таруғақуқ агра.
Кумаңғақуқ қанықа,
Лъиғапиұақукут...

— Кина атуғақа?

— Кина саюғақа?

— Кина канығақа?

— Кина ытақа?

— Ағнақ қанығақуқ,

Ағнақ атуғақуқ,

Ағнақ саюғақуқ,

Ағнақ ытақуқ.

Сиғлығоқуқ илука,

Сетақуқ ыга,

Сетақуқ қанықа,

Нуниветақуқ...

— Кина атуғақа?

— Кина саюғақа?

— Кина канығақа?

— Кина ытақа?

— Авасңаҳақ қанығақуқ,

Авысңаҳақ атуғақуқ

Авысңаҳақ саюғақуқ,

Авысңаҳақ ытақуқ.

Сиғлығоқуқ илука,

Тыгмеғитақуқ қилақ,

Кумаңғақуқ қанықа,

Тығитақуқ имақ.

— Кина атуғақа?

— Кина саюғақа?

— Кина канығақа?

— Кина ытақа?

Юк канығақуқ,

Юк атуғақуқ,

Юк саюғақуқ,

Юк ытақуқ.

Таўатын хуқ атусимат кегнами:

ағнақ, авысңаҳақ, юк.

Таўа.

ТАҒАЛЪУ?

Қийыма ысимало,
 Нунанитыпихсималуку илука,
 Нунанитыпихсималуку силъа,
 Кинкут, қажкут ынқақанка,
 Илуит анлин сиглығуяқат,
 Амта анлин аленияхқат.
 Пулағьюақо,
 Айпаюақо.
 Уатпилаки тауенақ туқ:
 — Қайұа пиниғақысиси?
 Қайұа ғуситаси?
 Қайұа икаюғнетақысиси?
 Қайұа аленийисиси?
 Акуна пиниңғахпыси,
 Акуна углаңғахпыси,
 Акуна макныңғахпыси,
 Кина силъалъугми алениуқан,
 Пулағнакыйиун:
 — Қайұа пиниғақын?
 Қайұа ғуситатын?
 Қайұа икаюғнетақын?
 Қайұа аленийисин?
 Эгун ке силъалъугми итықаси,
 Умиюхпынаси.
 Уайманақыси:
 — Қайұа пиниғақын?
 Қайұа ғунығитатын?
 Қайұа икаюғнесин?
 Қайұа аленийисин?
 Аварухнакыйиун ило,
 Ылағнахқынакыйиун силъа,
 Айпақнакыйиун акуна,
 Апынакыйиун ұата:
 — Тағалъу?

АНУҚЫСЕ

Сими укьёми қилак
 ыпхитыпихтақауң?
 Сими укьёми қилак
 қыюхқыпихтақауң?
 Сыкыңағма ыглыхтақо,
 Қилак ысхағьюхпынан!
 Сыкыңағма ыглыхтақо,
 Қилак кылылһакихпынан!
 Сими укьёми қилак
 ыпхитыпихтақауң?
 Сими укьёми қилак
 қыюхқыпихтақауң?
 Таным тыңағун авилугуқ,
 Қулмун ысхальқахто!
 — Таным қулак қилетақуқ,
 Таным ыпхитақуқ!
 Сими укьёми қилак
 ыпхитыпихтақауң?
 Сими укьёми қилак
 қыюхқыпихтақауң?
 Каяниңған аныюгнанитақо,
 Таным қилак анлин ыпхита!
 Ангиғыюңғағма; ақумақо,
 Атуғақо ынлақо.
 Сими укьёми қилак
 ыпхитыпихтақауң?
 Сими укьёми қилак
 қыюхқыпихтақауң?
 Ануқысе, кина, қагна!
 Ануқысе, кина, қагна!
 Пихтум, қилим саплъиун қилак!
 Ануқнухлъиун кытақағак!
 Авауғлаку натын қилақ?

Авауғлаку натын углақ?
Ануқлыңған ысхақамкын,
Ысхақнамку қилак,
кывкаққуя, ануқым!..

* * *

Ыльпык ысырмахпыңа:
— Синағға...
Йыкйыхтуқ илука,
Макныхпалахто,
Наклығыюхто...
Сыкыңағма пиуңа:
— Тауенақ, тикме!
Апытахпыңа:
— Сими?
Уатпиуңа:
— ...сикмихлығықо амта.
Алиңақо натын,
Қайнууяғақо натын,
Алелықутын натын!
Ысхасухлыуқукук анлин натын!
...Синахлығықамкын,
...тауенақ — сикме!

НА, ЫЛЪПЫҚ?

...На, атутыка, на?
Сагмаҳсику навык?
На, атутыка, на?
Напийику имна?....

Илука сиғлығоқуқ —
атуғақо!..
Туқуһпынун...
Ивағақо...
Атун сагманғитақа,
Ылъяпык сагмағамкын!
И-и-и... қылыги...

сагмағамкын...
Илука сиғлығоқуқ —
атуғақо!..
Туқуһпынун...
Ивағақо...

На, атутыка, на?
Сагмаҳсику навык?
На, атытыка, на?
Напийику имна?....
Илука сиғлығоқуқ —
атуғақо!..
Туқуһпынун...
Ивағақо...

Атун сагманғитақа,
Ылъяпык сагмағамкын!
Ини, қылыги,
сагмағамкын!

КИЙЫМА ЫТАҚО — ҚАЮҒАҚО

Аленелькутыка — қаюқа!
Илумнун — сематыка!

Қаюқ илака,
Қаюқ атутақақа.
Кийыма ытақо қаюғақо.
Алениуғақо
қаюғақо.
Кийыма ытақо.
Атуғақо.
Қаюқ илака,
Қаюқ атутақақа.
Кийыма ытақо.
Қаюғақо!

Алениуғақо
Илука сеғақақа,
Кийыма ытақо,
Қанығақо:
— Қаюқ илака,
Қаюқ атутақақа.
Кийыма ытақо,
Қаюғақо!

Аленелькутыка — қаюқа!
Илумнун — сематыка!

НАМИ, ИҚЛЪУНҒИТУТЫН!

Юм қуйватыкақа силъа каяныпик,
 Юм қуякақа ила уайманыпик.
 Юм пиникақа ылығы анлъупик —
 Ылығы умыюгарахтутын,
 Нами, иқлунғитутын!
 Қуяқутын, қияқутын,
 Атуғақутын, қанығақутын...
 Нами, иқлунғитутын!
 Қаяниқан силъа,
 Уайманыңукан ила,
 Алнукан ылығы,
 Иқлуғлығықан тағатпилъын.
 Нами, иқлунғитутын!
 Суна ылығыни пининқутауңған,
 Илапыни сіғлынқутауқан,
 Иықай ылығы сіғлытуқинаң,
 Илан ұата иқлуғыпынан!
 Иықай ылығы ағтуқийкинаң,
 Киа ысхаян ағтуқийкан.
 Иықай ылығы қиякинаң,
 Киа наклъыгнақан.
 Иықай ылығы уныхтыкинаң,
 Киа киен уныхтыкан.
 Натын ылығы иқлунғитутын!

УКЪЕКАТАЯ

Имақ таграғуақуқ,
 Имальқусе Нувуқам.
 Кылығықанун тутуақуқ.
 Углақ гиуги агуқ
 Нувуқағмит ұансалғит.
 ...Қылығы тығтығтауқуқ,
 Сали углат гиут ағақут.
 Қиғунығма илинеғет
 Углат алғат сағиқналғит.
 Нувуқами тағсенақ
 Уныхсимат мантиғилъығт.
 Қуниғвик ныпниғуақуқ
 (Натын натпили ми!)
 Кылығы ығлығтауқуқ

тығтығтауқуқ...

Талға ұавык лъиғтут
 Нувуқағмит,
 Илумығтыни ылығыет
 Нувуқам саврығет.
 Укьюкатая...
 Имақ таграғуақуқ,
 Сиқсиғуақуқ кылығықанун.
 Ануқы атғағтыкатая,
 Қари, гуни, сали ўаникунғита!
 Укьеми лъиқа апым

ақықағатын

Амта пинияғқақ ылығы
 укьюми

Сивулиқ сикулъақ иғтуғта
 нағуям яқуминиң.

Ыкнық натығми қамумауқ,
 Апумаяни натығми.
 Таңғығутауқуқ ыкуматқуғвиқ...

Ипульхағлуку наниқ,
Анақо мантиғамның.
Ануқы гуни қасумауқ.
Касутыкума,
Эгун қавақувык сали,
Тупахнақлығыамкын,
Исикинаюңғахпық,
Саплығыумкын айхамның.
Қаник, мантиғақ на?
Ынми қалиқұлтығеми,
Тарум илони,
Ыкумахтақақа ыкынуғақ,
Итакынғамку наңыкатақуқ.
Укьюқ упынғамун ығлыхтақуқ.
Упынғая ығнығми

мелькынақуқ.

Ығнығыт такльильтың,
Ынкам ыкниғнегулғықа

ытахум.

Нунивак кегми итакльуку —
Углатун ыкуматкуғвикихпынан.
Налге ұаймаұитыкнақ!
Кегми йықаям нунивак!

* * *

Ыта атасикун атульун,
Лъиқа укьюғак сивуныпук.
Имам сиыңани утақақылғит..
Укьюхпак атутынлғақылғит,
Саютынлғақылғит..
Утақапихтақыкет упынғая
Наңраяхқат элит, имақлэит.
Ивылғығит, мағлалғығит,
Польасипихлғығит!..
Ысхапалғеми юпим саютңа.
Ниқуғнахтуқ
Ынлыкналге ыютңа.
Атутым ығлығутақа юқ,
Лъиқа тыгмеқ ануқыми.
Углақ гиұи аглукулъу
Ысхасаухсимат юпит,
Ыкығақылғытың,накалъу
Наңрақылъта ұаңкута.
Атасиғутақнамта таұа
Ұата, ұата касағутақукут!

ТЫҚЫВЫҚ

Мамроҳпак, Нувуқак, Нунак
Укьюғак ытвикумает юпит.
Укьюғакнаку апыпихтақбет,
Нынлыхпига, рыпаль на
Нуна купахқуғнеқыит.
Пеқылгит: «Тыкывық ыглыхтақуқ».
Сыкылуни тухтуғақуқ нунамун.
Юпит акеқат мантиғани
Ыпыхсатының накальу рыпаның.
Акеқжани, Тыкывгым
Кыхмеқљуки акитыни
Сыкыңеғақуқ нунамың.
Эгун хуқ ке тальиминиң
Накальу игуминиң
Акиаку Тыкывық,
Сахлықуқ кыхмеқљуку тальиқ,
Накальу игу.
Мамроҳпак, Нунак, Нувуқак
Юпит нунет...
Укьюқ, нынлыппик,
Ғаникуми, унугми
Тыхтыхтақуқ нуна.
Ақуиғақуқ кийғым
Нунакун Тыкывық.

АҚУМТУҚ

Имам сиңиңанун
Қилим сиңиңанун
Ақумақуқ масақ.
Кавиұқылунн
Ұтымсүхенам лыйқа,
Нынльыпигми,
Муғутақут, ағывсахсимаңғиллұт,
Алгуманат укут!
Анлинхат, полъақната,
Ағывсахсималғит,
Алгумапихтақут
муғульығенун...
Лъыңақтақут саят.
Қайғими полъақут.
Ағывсахсималғенун
Касутақут нуналгутңит,
Паюхтақут.
Қантет паюхлъығит,
Имеситут, имиғақет
Ағывсахсималғит.
Саяғмыхтының лъыңақтақут
Нальңини нулеғит ақумақут,
Саюхлъықылтың, саяхлъықылтың.
Укьюқ. Ақумтук. Нынльыпик.
Полъақут. Нувуқами.

Сукапигмың ыглыхтақуқ	
қимухсиқ.	
Қиқмиғарагет сукапихтут.	
Пот-пот-пот,	
Қық-қық-қық.	
Никуғақут лыған.	
Қавсиның кеқ қулиғамсуқақьяки	
Қиқмиғаштын, тумын	
қимухсигвин	
Қиқмиғарагат, қамаук	
ынкам тумын.	
Сикмиқалтын ысхалғуғақан.	
Таўа умиңуғақуқ	
Қамаук пахтыралъхак.	
Қиқмиғат сукатақут...	
Ұи лықа алемияхлығеңа.	
Туйкувык этам пайыхлықатын	
Ағнам... атылғым...	
Қайуалъамың Кейныкейымың.	
Мулултықан қулиғамсулзуку,	
Қиқмиғат ныхқусильхағлуки.	
Қамаухкын минлъхлықахкын.	
Қавам кынлыңанун қулиғамсуңгалъықутын	
Тумы апығлуку, қамаук, қиқмиғат.	
Туқ ұи амта Кейңқыейыситун,	
Пайығақлъақын тутыкаталғетин!	
Ынкам қиқмиғаштын ныхқусеқлъаам.	
Ысхалғуғақа нулеғын...	
Пеқо, сақйе, имна, «авағло ұи»!	
(Самың туқ ынқалилъе!)	
Натын ұи тумыка	
Алъақамни ытуқ —	
Ыглыхсаққаго нунакохситыкун.	

Упынғам қуяңатңа .	3
Сильа ануқнухтыкатая .	4
Аленигүтна ағнам .	5
Кықсухпиггалге укьюқ .	6
Атутым аңунеға юпик нани лыған .	7
Атутңак ысхауңалғик .	8
Аттанғушта .	9
Атуты-юм қуяңатңа .	11
Нунивим атутңа .	13
Нами, ұи ыльпык авангитамкын .	14
Кыпнығахсик .	15
Пакмакын апыхлықақо .	16
Қийымнуу атутывук сағмағнағутаңпук .	17
Гина, ысхалъа пахсиңаңалунн .	19
Қаңиқ лықа ұилгытақ .	19
Ұи қилак ысхапақақа .	20
Атанық .	21
Ысхақақа қергысакун имақ .	22
Ыглыхлығетын, атутыка нунаниқыкувгун .	23
Нупа ыглыхфик .	24
Қайўа юк киңулимың атутылго? .	25
Ұи ыльпык пиниқақамкын .	26
Қем атутңа .	27
Айпумитыкыхпынан ақуна атасиқ ығнық .	28
Қуңгыт анит .	29
Киугыт .	31
Имам ымға тағыюғнилзуқ .	33
Юм атутңа никуғлуку .	34
Атутым ыглығуса суна лыған .	35
Упынғаға .	36
Укьек кинуи уныхтук .	37
...Сали упынғақ .	38
Қимухсиқ .	39
Кегми нутан уноңуҳса .	40
Кергысакун ысхапақанка қанит ихлығит .	41
Тумырағақун ыглыхтақо — нунивагмун пеқо .	42
Тымеғит Нувукум .	43
Сивулиқ ысухты .	45
Уникпағак .	46
Таўалъу? .	48
Ануқысе .	49
Ыльпык ысымрумахпыңа .	51
На, ыльпык? .	52

Кийыма ытаҕо — қаюҕаҕо	53
Нами, икълунгитутын!	54
Укьеқатая	55
Ыта атасикун атулун	57
Тыкывык	58
Ақумтуқ	59
Сукапигмың ыглыхтақуқ	60

НЕНЛЮМКИНА Зоя Николаевна

**УПЫНҒАМ ҚУЯҢАТҢА
ВЕСНА СЧАСТЬЯ**

Стихи

Художественный редактор
В. А. Галимуллин

Технический редактор
Н. С. Ганцева

ИБ № 997

Сдано в набор 21.08.90. Подписано к печати 25.10.90. Формат 70×90/32. Бумага тип. № 1. Гарнитура литературная. Печать высокая. Усл. п. л. 2,34. Усл. кр.-отт. 2,56. Уч.-изд. л. 1,97
Тираж 500 экз. Заказ 675. Цена 20 к.
Магаданское книжное издательство, 685000, Магадан, пр. Ленина, 2. Издательство Магаданского обкома КПСС, 685000, Магадан, пл. Горького, 9.

Н51 **Ненлюмкина З. Н.**
Весна счастья: [Стихи].— Магадан:
Кн. изд-во, 1990.—60 с.—Текст эск.
ISBN 5—7581—0101—X

Лирические стихи первой эскимосской поэтес-
сы. Книжка посвящена 60-летию Чукотского ав-
тономного округа.

Н 4702730000—035 12—90
М—149(03)—90

ББК 84Эск.-5

20 коп.

